

[Bod yn gaeth i gamblo – mater iechyd y cyhoedd?](#)

[View this post in English | Darllenwch yr erthygl yma yn Saesneg](#)

29/03/17

Mae llawer o bobl yn y DU yn gamblo ac, er bod llawer yn gallu gwneud hynny mewn ffordd gyfrifol, mae rhai yn mynd yn gaeth i'r gweithgaredd, ac yn datblygu problem gamblo. Yn ôl [Adroddiad gan y Comisiwn Hapchwarae](#) a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2011, mae gan 1.1 y cant o bobl Cymru broblem gamblo. Mewn adroddiad mwy diweddar [a gyhoeddodd y Sefydliad Ymchwil Polisi Cyhoeddus \(IPPR\)](#) cafwyd dadansoddiad manwl o ddata ar gyfer Prydain Fawr yn ei chyfanrwydd ac awgrymwyd bod y rhai sydd â phroblem gamblo yn costio rhwng rhwng £260 miliwn ac £1.16 biliwn y flwyddyn i'r llywodraeth, a rhwng £40 miliwn a £70 miliwn y flwyddyn i Gymru.

Y polisi ar hyn o bryd a sut y bydd yn datblygu yn y dyfodol

Nid yw'r pŵer i reoleiddio gamblo wedi'i ddatganoli a chaiff ei reoli gan [Ddeddf](#)

[Gamblo 2005](#), sy'n darparu fframwaith rheoleiddio ar gyfer y diwydiant. Ar hyn o bryd, mae'r Adran Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn cynnal [Adolygiad o Beiriannau Hapchwarae a Mesurau Cyfrifoldeb Cymdeithasol](#), a nod hwn yw penderfynu a oes angen newidiadau i sicrhau'r cydbwysedd priodol rhwng twf cymdeithasol cyfrifol a diogelu defnyddwyr a'r gymuned ehangach ac, os felly, sut fath o newidiadau sydd eu hangen. Mae'r adolygiad yn cynnwys pennu uchafswm y gellid ei gamblo a nifer y peiriannau hapchwarae a ganiateir. Mae [adroddiad](#) (PDF 958 KB) a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan [y Grŵp Seneddol Hollbleidiol ar Beiriannau Betio Ods Sefydlog \(FOBT\)](#) wedi galw ar Lywodraeth y DU i ostwng yn sylweddol yr uchafswm y gellir ei fentro o'r £100 presennol i £2. Mae Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin wedi cyhoeddi [papur briffio ar beiriannau betio ods sefydlog](#), sy'n crynhoi'r materion yn ymwneud â'r dull penodol hwn o gamblo. Mae [Adran 58 o Ddeddf Cymru 2017](#) yn datganoli cymhwysedd deddfwriaethol mewn perthynas â pheiriannau hapchwarae a awdurdodir drwy drwydded safle betio newydd lle yn y cyfnod adrodd yn Nhŷ'r

Arglwyddi oedd hyn. Yn ystod y [Ddadl yn Nhŷ'r Arglwyddi](#), croesawyd y pwerau newydd er bod rhai Arglwyddi o'r farn nad oedd y newidiadau yn mynd yn ddigon pell ac y dylid datganoli cymhwysedd ar gyfer peiriannau nad oeddent yn caniatáu i neb fetio mwy na £2. Mewn tystiolaeth i Bwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon y Cynulliad wrth iddo graffu ar y Bil Iechyd y Cyhoedd (Cymru), dywedodd cynrychiolwyr iechyd y cyhoedd mai [peiriannau FOBT oedd 'crac cocên' y diwydiant hapchwarae](#). Mae'n bwysig cofio, fodd bynnag, mai dim ond un math o gamblo yw hwn o blith llawer. Er enghraifft, mae rhai wedi [galw am fwy o reolaeth dros fetio ym myd pêl-droed](#). Mae gamblo ar-lein yn cynyddu hefyd, a derbynnir bod hyn [yn anoddach i'w reoleiddio](#).

Er mai pwerau cyfyngedig sydd gan Gymru o ran rheoleiddio gamblo, mae bod yn gaeth i gamblo'n cael ei gydnabod fwyfwy fel mater sy'n peri pryder ym maes iechyd y cyhoedd.

Er enghraifft, yn ôl Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, mae bod yn gaeth i gamblo'n broblem sy'n dod yn gynyddol amlwg. Mae ei adroddiad, sef [New and Emerging Threats to the Health of the Gwent Population](#) (PDF 4.9 MB), a gyhoeddwyd yn 2014, yn awgrymu bod gweithwyr iechyd proffesiynol sy'n gweithio yn y gwasanaethau gofal sylfaenol, ynghyd â gwasanaethau iechyd meddwl a gofal cymdeithasol, i gyd yn bwysig iawn yn y broses o roi diagnosis a chyfeirio pobl at wasanaethau a all eu cynorthwyo. Yn yr un modd, ymhlith argymhellion adroddiad yr IPRR uchod, nodir y dylid manteisio ar gyfleoedd i sgrinio pobl am broblemau gamblo pan fyddant yn dod i sylw gwasanaethau rheng flaen a dylid hyfforddi gweithwyr proffesiynol i adnabod problemau gamblo pan fo modd.

Diagnosis a thriniaeth

Gellir cael gwybodaeth gyffredinol am fod yn gaeth i gamblo ar [wefan Galw Iechyd Cymru](#). Mae gwefan [NHS Choices](#) yn cynnwys rhywfaint o wybodaeth am fod yn gaeth i gamblo ac am y triniaethau sydd ar gael. Cyn dechrau unrhyw driniaeth, mae'n hanfodol bod yr unigolyn yn derbyn bod problem, ac mae pedair ffordd i bobl gael y driniaeth honno:

- Eu cyfeirio'u hunain;
- Cael eu cyfeirio gan feddyg teulu;

- Clinigau preifat;
- Cael eu cyfeirio agn y Llys.

Er bod y rhan fwyaf yn eu cyfeirio'u hunain, mae gan feddygon teulu rôl bwysig yn y broses sgrinio. O gofio bod proffil y gamblwr traddodiadol wedi newid, mae'n bwysicach nag erioed sicrhau eu bod yn cael yr hyfforddiant priodol. Er bod dynion yn fwy tueddol o gamblo na merched, mae'r bwlch wedi lleihau dros y blynyddoedd diwethaf; [roedd 63 y cant o ddynion a 59 y cant o ferched wedi gamblo mewn rhyw ffordd yng Nghymru yn 2015](#). Yn yr un modd, mae problemau gamblo'n effeithio fwyfwy ar bobl ifanc.

Mae'r rhai sy'n gaeth i gamblo'n aml iawn yn gaeth i bethau eraill hefyd, fel [alcohol](#) (PDF 1.1 MB). Mae tystiolaeth hefyd sy'n awgrymu y gall gamblo fod yn gysylltiedig â [phroblemau iechyd meddwl](#).

Mae nifer o driniaethau posibl ar gael, fel y nodwyd yn yr adolygiad eang a gyhoeddwyd gan [Gymdeithas Feddygol Prydain](#) (PDF 358 KB):

- Cyngori / Cwnsela*
- Seicotherapi;
- Therapi gwybyddol–ymddygiadol;
- Gofal preswyl
- Ffarmacotherapi;
- Cyfuniadau o'r uchod.

Caiff y ddarpariaeth bresennol [ei ystyried yn annigonol](#) yn aml. Ar hyn o bryd, sefydliadau preifat ac elusennol, fel [GamCare](#), [Gamble Aware](#), [Gamblers Anonymous](#), ymhlith eraill, sy'n darparu'r rhan fwyaf o'r triniaethau. Yng Nghymru, mae'r elusen [Beat the Odds Wales](#) yn cynnig cymorth i'r rhai sy'n dioddef oherwydd problemau gamblo. Dim ond un [Clinig Problemau Gamblo Cenedlaethol](#) sydd gan y GIG yn y DU, ac mae hwnnw yn Llundain. Mae'n derbyn cleifion o Gymru a Lloegr. Yn 2013 galwodd cyfarwyddwr y clinig, Dr Henrietta Bowden-Jones, [ar Lywodraeth Cymru i ariannu clinig tebyg yng Nghymru](#).

Gwaith ar y gweill?

Trafodwyd problemau gamblo yn y [Cyfarfod Llawn yn y 4ydd Cynulliad](#), pan alwyd ar Lywodraeth Cymru i ddatblygu a gweithredu strategaeth i fynd i'r afael ag effaith gymdeithasol gamblo a'i effaith ar iechyd. Mewn ateb i gwestiwn [ar 28 Mehefin 2016](#) am yr hyn a oedd yn cael ei wneud i ymdrin â gamblo, dywedodd y Prif Weinidog

mae'n hynod o bwysig bod pobl yn gweld gamblo fel rhywbeth y mae pobl yn gaeth iddo, yn yr un ffordd ag y mae pobl yn gweld alcohol fel rhywbeth y mae pobl yn gaeth iddo, fel y mae cam-ddefnyddio cyffuriau penodol yn rhywbeth y mae pobl yn gaeth iddo, mae'n hynod o bwysig gyda gamblo hefyd. Rydym ni'n ystyried ffyrdd y gallwn ni sicrhau, trwy gyfrwng ein system addysg, bod pobl yn deall peryglon gamblo

Mewn nifer o ymatebion i [ymgyngoriad](#) Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon y Cynulliad, tynnwyd sylw at y ffaith nad yw problemau gamblo wedi cael digon o sylw, ac y dylid ystyried y broblem o safbwynt iechyd y cyhoedd. Yn yr Unol Daleithiau, roedd rhai ymchwilyr yn [gofyn i safbwynt o'r fath gael ei fabwysiadu ugain mlynedd yn ôl](#) ac mae gan [Weinyddiaeth Iechyd Seland Newydd](#), er enghraifft, ddyletswydd statudol i gydlynu gwasanaethau sy'n ymdrin â phroblemau gamblo. Mae'n bosibl bod lle i'r sector iechyd yma yng Nghymru gymryd rhan fwy blaenllaw yn yr ymdrech i ymdrin â'r broblem.

Erthygl gan [Piotr Wegorowski](#), Gwasanaeth Ymchwil Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Mae'r Gwasanaeth Ymchwil yn cydnabod y gymrodoriaeth seneddol a roddwyd i Piotr Wegorowski gan Gyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau, a alluogodd i'r erthygl hon gael ei chwblhau.

